

حقوق قراردادها و تجارت الکترونیکی

به انضمام قانون تجارت الکترونیک ایران

www.ketab.ir

نویسنده:

خدایار مولائی پور

سرشناسه: مولائی پور، خدایار، ۱۳۶۰ - عنوان قراردادی: ایران. قوانین و احکام Iran. Laws, etc

عنوان و نام پدیدآور: حقوق قراردادهای و تجارت الکترونیکی به انضمام قانون تجارت الکترونیک ایران / مولف خدایار مولائی پور.

مشخصات نشر: اهواز: پژوهندگان راه دانش، ۱۳۹۹.

مشخصات ظاهری: ۱۵۶ ص.

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۳۴۵-۵۵۳-۵

یادداشت: کتابنامه: ص. ۱۳۱ - ۱۳۶ "همچنین به صورت زیرنویس.

موضوع: موضوع: بازرگانی الکترونیکی - قوانین و مقررات

موضوع: بازرگانی الکترونیکی - قوانین و مقررات - ایران

موضوع: Electronic commerce -- Law and legislation -- Iran

موضوع: موضوع: قراردادهای (حقوق بین الملل)

موضوع: موضوع: قراردادهای الکترونیکی

موضوع: موضوع: قراردادهای الکترونیکی - ایران

رده بندی کنگره: K1۰۰۵

رده بندی دیویی: ۳۴۶/۰۷۰

وضعیت رکورد: فیا

شماره کتابشناسی ملی: ۷۵۴۵۸۷۲

انتشارات پژوهندگان راه دانش

ناشر: پژوهندگان راه دانش

شماره نشر: ۱۵۵۰

نام کتاب: حقوق قراردادهای و تجارت الکترونیکی (به انضمام قانون تجارت الکترونیک ایران)

نویسنده: خدایار مولائی پور

تیراژ: ۱۰۰۰

نوبت چاپ: اول ۱۳۹۹

چاپ: ترنگ

صفحه آرای: پژوهندگان

سایز: وزیری

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۳۴۵-۵۵۳-۵

قیمت: ۹۰۰۰۰ تومان

website

www.db.ketab.ir

instagram

@Pajopress

حق چاپ و نشر محفوظ است.

طبق قانون حقوق نویسندگان و مصنفان هر گونه کپی برداری به هر روش پیگرد قانونی دارد.

دفتر تهران: ۶۶۱۲۰۵۵۴ - ۹۱۲۸۸۸۴۹۶۹ دفتر اهواز: ۳۲۲۰۲۸۰۲ - ۹۱۱۸۵۱۱۸

فهرست

۱۱	مقدمه
۱۳	فصل اول: تجارت و کسب و کار الکترونیکی
۱۵	تاریخچه تجارت الکترونیکی
۱۶	تعریف مفاهیم و اصطلاحات کاربردی
۱۷	- تجارت الکترونیک
۱۸	- تعریف کسب و کار الکترونیکی
۱۹	- الگوهای کسب و کار در تجارت الکترونیک
۲۰	- ساختار مدل های کسب و کار الکترونیکی
۲۲	- انواع کسب و کار رایج در تجارت الکترونیک
۲۶	انواع تجارت الکترونیک
۳۱	- مزایا و محدودیت های تجارت الکترونیک
۳۶	- محدودیت ها و چالش های تجارت الکترونیک
۳۹	فصل دوم: قراردادهای الکترونیکی
۴۱	مفهوم و ویژگی های قراردادهای الکترونیکی
۴۵	- معایب قراردادهای الکترونیکی
۴۶	- مزایا قراردادهای الکترونیکی
۴۷	- مراحل تکامل قراردادهای الکترونیکی
۴۹	نمونه های رایج در قراردادهای الکترونیکی توافقی
۴۹	- انواع قراردادهای الکترونیکی
۵۱	جایگاه تجارت و قراردادهای الکترونیکی در ایران
۵۵	فصل سوم: اختیارات در قراردادهای الکترونیکی
۵۷	اختیارات در قراردادهای الکترونیکی
۵۷	- اختیار مجلس در قراردادهای الکترونیکی
۵۸	- اختیار رؤیت و تخلف وصف در قراردادهای الکترونیکی
۵۹	- اختیار تخلف شرط در قراردادهای الکترونیکی
۵۹	- اختیار تدلیس در قراردادهای الکترونیکی
۵۹	- اختیار شرط و حق فسخ ویژه قراردادهای الکترونیکی
۶۱	فصل چهارم: قواعد حاکم بر قراردادهای الکترونیکی
۶۳	تشکیل قرارداد الکترونیک

۶۴	- تعریف و ماهیت قرارداد الکترونیک
۶۷	- اعلام اراده از طریق واسطه‌های الکترونیک
۷۱	تفکیک بین ایجاب و دعوت به معامله
۷۲	مقررات ایجاب و قبول از طریق داده پیام‌ها
۷۲	- آنتساب داده پیام
۷۴	- تصدیق دریافت داده پیام
۷۶	زمان و مکان تشکیل قرارداد الکترونیک
۷۶	نتایج تعیین زمان و مکان تشکیل قرارداد
۷۶	- نتایج تعیین زمان تشکیل قرارداد
۷۷	- نتایج تعیین مکان تشکیل قرارداد
۷۸	- تعیین زمان و مکان تشکیل عقود غائبین
۷۹	زمان و مکان ارسال و دریافت داده پیام‌ها
۸۰	- زمان ارسال و دریافت داده پیام‌ها
۸۳	- مکان ارسال و دریافت داده پیام‌ها
۸۵	اسناد قرارداد الکترونیک
۸۵	- شناسایی و پذیرش اسناد الکترونیک
۸۶	- اعتبار اسناد الکترونیک
۹۱	فصل پنجم: روش‌های پرداخت الکترونیکی
۹۳	تحول در شیوه پرداخت‌های الکترونیکی
۹۷	تعاریفی مختلف از پرداخت الکترونیکی
۹۹	کارت‌های الکترونیکی و پردازش آن‌ها
۹۹	- کارت‌های اعتباری
۱۰۵	- کارت‌های شارژی
۱۰۶	- کارت بدهی
۱۰۷	- کارت هوشمند
۱۰۹	* سیستم عامل کارت‌های هوشمند
۱۱۰	* کاربرد کارت‌های هوشمند
۱۱۱	- کارت‌های ارزش اندوخته
۱۱۳	چک الکترونیکی
۱۱۴	- فواید پردازش و استفاده از چک‌های الکترونیکی
۱۱۵	- انواع چک‌های الکترونیکی
۱۱۵	پول الکترونیکی

مقدمه

امروزه فناوری اطلاعات و ارتباطات (IT) محور اصلی توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی کشورهای مختلف جهان می‌باشد. تجارت الکترونیکی یکی از نمونه‌های عینی انقلاب فناوری اطلاعات و ارتباطات می‌باشد. که اینگونه تعریف شده «تجارت الکترونیکی (Ec) به فرآیند خرید، فروش و انتقال یا تبادل محصولات، خدمات و یا اطلاعات از طریق شبکه‌های کامپیوتری از جمله اینترنت گفته می‌شود». اینترنت یکی از مهم‌ترین مدل‌های ارتباطی در تجارت الکترونیکی می‌باشد که تغییرات اساسی در زندگی و روابط انسان‌ها ایجاد کرده است. به طوری که افراد می‌توانند با استفاده از یک خط تلفن و رایانه بدون اینکه از محل سکونت خود خارج شوند؛ می‌توانند از هر جای دنیا که باشند کالا، محصولات یا خدمات خود را خریداری کرده یا به دیگران عرضه نمایند و ثمن معامله را به وسیله اینترنت پرداخت نمایند که این همان تجارت الکترونیکی است که باعث به وجود آمدن مباحث حقوقی متعددی گردیده است. تجارت الکترونیک غالباً از طریق قراردادهای الکترونیک انجام می‌شود، قراردادهای الکترونیکی عبارت است از انجام هر نوع معامله که با استفاده از تجهیزات رایانه‌ای و وسایل مخابره از راه دور انجام می‌گیرد به طوری که در آن نیازی به رد و بدل کاغذ نباشد، حجم این گونه قراردادهای در جهان روز به روز در حال افزایش است و به تبع این افزایش قراردادی با روش‌های پرداخت متفاوتی مواجه هستیم از جمله می‌توان پول الکترونیکی، چک‌های الکترونیکی، کارت‌های هوشمند، مایکروسافت و کیف الکترونیکی اشاره کرد.

روش‌های پرداخت الکترونیکی با توجه به سرعت انتقال و آسانی پرداخت در تجارت جهانی، معایبی نیز دارد که به عنوان مثال می‌توان از ناامنی اطلاعات در پرداخت‌های الکترونیکی، عدم دسترسی عمومی و کمبود لوازم و ابزار مربوط به پرداخت‌های الکترونیکی نام برد. یکی از موضوعات مهم در تجارت الکترونیکی، پرداخت‌ها و امنیت آن‌ها است سیستم‌های پرداخت امن، در موفقیت تجارت الکترونیکی نقش جهانی و بین‌المللی دارند. همچنین انتخاب روش‌های پرداخت و حذف واسطه‌گری در این نوع پرداخت‌ها، موجب شکوفایی اقتصادی و افزایش منافع

شده است. ظهور خریده‌های الکترونیکی در اینترنت، باعث پیدایش روش‌های جدید پرداخت شده است، زیرا در این محیط پول نقد نمی‌تواند به عنوان وسیله پرداخت مناسب بین خریداران و فروشندگان مطرح باشد و نکته قابل توجه این است که این نوع مکانیسم پرداخت، تنها محدود به کشور خاصی نیست، بلکه جنبه بین‌المللی پیدا کرده است. استفاده از کارت‌های اعتباری، پول الکترونیکی، کارت‌های هوشمند، چک‌های الکترونیکی و مواردی از این قبیل به جهت مزایایی چون کاهش هزینه و زمان به شدت گسترش یافته است. امروزه شاهد گسترش استفاده از این نوع روش‌های پرداخت در کشورمان نیز هستیم. پرداخت رکن اصلی در هر نوع معامله تجاری می‌باشد و تا ثمن معامله پرداخت نشود آن قرارداد تجاری قطعی نشده و مشتری و یا فروشنده می‌تواند آن را فسخ نمایند، پرداخت در تجارت الکترونیکی با روش‌های مختلفی از جمله کارت‌های اعتباری و بدهی و کیف الکترونیکی، پول الکترونیکی، چک‌ها و اسناد الکترونیکی و غیره؛ که هر کدام به نحوی روشی برای پرداخت می‌باشند که بستگی به نوع استفاده و امکانات تجار از وسایل و فناوری اینترنتی دارد که بتوانند از کدام روش استفاده کنند، در کشورهای مختلف روش‌های پرداخت، کاربرد متفاوتی دارند که باید با نظام حقوقی آن کشور تطبیق داشته باشد. پرداخت الکترونیکی دارای ویژگی‌ها و مزایا و مضاری نسبت به پرداخت‌های سنتی است، مزایایی مانند سرعت انتقال، آسانی پرداخت، صرفه‌جویی در وقت، کاهش هزینه، کمک به ترافیک شهری و عدم ازدحام جمعیت در بانک‌ها و دیگر مزایا و مضراتی از قبیل عدم وجود قوانین خاص در مورد عدم پرداخت به موقع، عدم اطمینان مردم به پرداخت‌های اینترنتی و الکترونیکی، خطر به علت ندیدن کالاها، کلاهبرداری‌های اینترنتی، کمبود دانش و فرهنگ استفاده از دستگاه‌های پرداخت، و... که در مورد مزایا و مضرات پرداخت‌های الکترونیکی در هر روش پرداخت به طور جداگانه توضیحاتی داده شده است.

مزایای فراوانی که تجارت الکترونیکی و پرداخت‌های الکترونیکی دارند به خصوص با توجه به جهانی بودن روش‌های پرداخت ما را بر آن داشته که در این مورد بحث و بررسی نماییم.

تجارت الکترونیکی و به تبع آن پرداخت الکترونیکی پدیده‌ای نو است که سؤال‌های فراوانی در مورد امنیت و معایب و مضرات آن را پیش آورده است. که با پاسخ‌گویی به این سؤالات اطمینان به روش‌های مختلف در قراردادهای الکترونیکی حاصل خواهد شد. امید است کتاب حاضر قدمی کوچک اما مفید در جهت آشنایی با تجارت الکترونیک و قراردادهای الکترونیکی و روش‌های پرداخت الکترونیک و افزایش کاربرد مطمئن و مؤثر آن در جامعه بین‌الملل باشد.